

Til Utdannings- og forskningskomiteens medlemmer

formaterte: Skrift: 16 pkt

Mitt navn er Clemens Saers. Jeg har vært lærer i akkurat 50 år. Forfatter Knut Lindh kom tidligere i høst ut med boken *Clemens Saers: Lærer på liv og død*. Jeg gir boken til Dere i Utdannings- og forskningskomiteen som en julepresang. Slik vil jeg dele mine erfaringer som lærer med Dere. Erfaringer som dekker alle skolereformer fra *Mønsterplan 74* til *Fullføringsreformen* i fjor.

formaterte: Skrift: 14 pkt, Fet

slettet: ,

slettet: L

slettet: d

slettet: D

slettet: dere

formaterte: Skrift: Fet, Kursiv

slettet: ¶

formaterte: Skrift: Fet, Kursiv

slettet: skriver om

Formatert: Innrykk: Første linje: 0,4 cm

slettet: ¶

Boken er den første som omhandler de siste 50 års skolereformer sett innenfra, fra en lærers arbeidspult. Boken gir et unikt innblikk i livet som lærer over tid. Den forteller om de store endringene som har funnet sted i norsk skole og kan gi svar på hvorfor lærernes stemme i samfunnsdebatten har stilnet.

Hvorfor ble ikke forholdene i norsk skole undersøkt da ytringsfrihetskommisjonen la fram sin rapport i august i år?

slettet: når

slettet: ¶

Hvilke konsekvenser fikk det da lærerrådet ble avskaffet ved innføringen av Reform94?

slettet: når

slettet: i forbindelse med

Hvorfor vegrer lærere seg i langt større grad nå enn for 30-40 år siden mot å være tydelige grensesettere for sine elever?

slettet: ¶

slettet: seg

slettet: ¶

Bokens første del tar for seg min oppvekst som innvandrers barn nr. 6 av 14 med en oppvekst i Sverige på 50- og 60-tallet i fattige kår, men med en meget god skole.

slettet: egen

slettet: .

slettet: M

slettet: ¶

Den andre delen er norsk skolehistorie sett innenfra, og den tredje handler om en prosess lik den Franz Kafka beskrev for hundre år siden. Forskjellen er at min prosess dokumenterer et ikke-kommunisert samfunnsproblem: elevvold i skolen, fraværet av rettsvern for lærerne som blir utsatt for elev vold, og fraværet av arbeidsgivers støtte til lærere i sin alminnelighet.

Formatert: Innrykk: Første linje: 0,4 cm

slettet: forfatter

slettet: tenkte seg den

slettet:

slettet: ,

slettet:

slettet: -

slettet: en generell støtte fra

formaterte: Skrift: 12 pkt, Ikke Fet, Skriftfarge: Egendefinert farge(17;23;32))

slettet: !

formaterte: Skrift: Ikke Fet

God leseopplevelse til Deg!

Stortinget den 20. desember 2022

Clemens Saers

På baksiden av brevet finner De en oppsummering av Saers-saken ved min advokat Thorkil Aschehoug fra august 2022 i Dagens Næringsliv.

slettet: du

slettet: ¶

Clemens Saers – et rettsdrama i flere akter

Forfatteren, dramatikeren og læreren, Jens Bjørneboe, skrev i 1955 romanen "Jonas", som i sin samtid ble lest som et flengende oppgjør med det offentlige skolesystemet. Med "Jonas" gikk Bjørneboe i forsvar for eleven, som det utsatte enkeltindividet som møter et inhumant, offentlig skolesystem befolket av de kulturfiendtlige "salamanderne". Dersom Bjørneboe hadde levd og virket i dag, er jeg det ikke utenkelig at han ville ha kommet med ny, flengende kritikk av skolesystemet, - men denne gang tatt læreren i forsvar.

Lektor Clemens Saers ble nesten kvalt av en elev ved Oslo handelsgym 15. mai 2014. Saers gikk deretter rettens vei og krevde kr 350 000 i oppreisningserstatning fordi han ikke var blitt holdt informert om at det vanket en farlig elev rundt i skolens lokaler og som lærere måtte omgås på helt spesiell måte.

Som advokat og prosessfullmektig for lektor Clemens Saers i tingrett og lagmannsrett, fikk jeg innblikk i et skolesystem som har mange paralleller og likhetstrekk med det system Bjørneboe tok et oppgjør med. Clemens Saers-saken byr da også på et materiale som jeg er overbevist om at Bjørneboe hadde gnidd seg i hendene av, om han fått det lagt fremfor seg.

Det norske skolesystemet, som skulle ha alt å vinne på å bygge oppunder elevenes respekt for lærerne, synes - gjennom flere tiår - å ha gjort mye for å bidra til å undergrave lærerens autoritet og plassere eleven i rang over læreren.

En slik utvikling går naturligvis gradvis, og ettersom stadig nye generasjoner av lærere utdannes og settes inn i skolen, svinner den kollektive hukommelsen og man mister av syne hvordan lærerrollen og lærerhverdagen opprinnelig fortonte seg. Elevrettigheter bygges opp, respekten for lærerne bygges ned, sammen med deres arbeidsvilkår og naturlige rang. Elevene skal ikke lenger tilpasse seg skolen, men skolen skal tilpasses enhver elev, uansett innsats eller atferd. Ifølge rektors vitneforklaring tok denne utviklingen av med Reform-94. Tingretten oppsummerte utviklingen slik:

«Retten sitter med det generelle inntrykk at pendelen nok har svingt langt i retning av å hensynta elevenes interesser, både materielt og prosessuelt, på bekostning av hensynet til å ivareta de ansattes sikkerhet. [...]

Den som har vært lærer i nær 50 år – som Clemens Saers – kjenner imidlertid både den gamle og den nye lærerhverdagen. Et slikt "tidsvitne" kan derfor bli en trussel mot systemet. Og så inntreffer altså det klimaks og den skjebnens ironi at dette skolesystemet - gjennom en handling fra en av sine elever - nesten tar livet av dette brysomme tidsvitnet.

Saers tapte sitt krav både i Oslo tingrett og Borgarting lagmannsrett. Videre anke ble «silt» og slapp ikke inn for Høyesterett (kun én av ti anker slipper inn her). En begjæring om gjenopptakelse av lagmannsrettens dom ble deretter ikke tatt til følge, og en klage til i EMD i Strasbourg ble avvist på teknisk grunnlag. Rettsprosessen ble fulgt av mange. Gjennom en Spleis-aksjon bidro over 3 000 lærere, tidligere elever av Saers og andre, til å finansiere rettsprosessen et stykke på vei.

Men Saers tapte ikke det som var den underliggende tvisten; begge rettsinstanser slo fast at en skolearbeidsgiver plikter å informere sine lærere om så farlige elever, og at det var kritikkverdig at dette ikke ble gjort.

For selv om det for mange kan være et ubehagelig faktum å svelge, så er det slik at etter at muggsoppen ble ventilt ut fra norske klasserom en gang på 1980-tallet, så er det elevene som nå representerer den største trusselen mot et forsvarlig arbeidsmiljø for lærere. Og vold og trusler om vold, fra elev mot lærer, har femdoblet seg de siste årene.

Til tross for et rettslig tap, ser imidlertid Saers ut til å «vinne» også den økonomiske oppreisningen han hadde krevd. For våren 2022 fattet Oslo bystyre et politisk vedtak om å betale kr 350.000 kroner

som oppreisning for det lektoren ble utsatt for, både før og etter overfallet. Altså nøyaktig det beløp han opprinnelig krevde, men ikke fikk gjennomslag for i domstolene.
Vedtaket ble i siste fase drevet frem av en ung bystyrepolitiker som lektoren hadde vært ekstern sensor for, men for øvrig ikke kjente. Da vedtaket var i havn og Saers møtte bystyrepolitiker, dro han umiddelbart kjensel på ham som eleven han noen år før hadde gitt beste karakter i religionshistorie, - etter en suveren muntligprestasjon. Dette er selvfølgelig en helt uvesentlig detalj, men jeg kan se for meg at Bjørneboe ville brukt denne til å symbolisere at det ikke er systemet som henter seg selv inn, men at det er en av lektorens dyktigste eksamenskandidater, som i rollen som politiker tar grep for å overstyre den kommunale skoleadministrasjonen, og at rettsdramaet slik får en verdig slutt.

Utdannings- og forskningskomiteens leder Hege Nyholt og Clemens Saers på Storinget 20. desember 2022. (med betennelse under høyere øye)

Formatert: Overskrift 1, Linjeavstand: 1,5 linjer, Mønster: Klart (Hvit)

formaterte: Skrift: 12 pkt, Ikke Fet